

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

НАША ПОШТА

Наш читач Юрій Пенцак пише: Маю сім років. Ходжу до другої класи школи Сестер Василіянок. У школі українознавства так само ходжу до другої класи. Коли я мав чотири роки, я вже читав і писав по-українськи. Перед тим читала мені мама казки й „Веселку”. Я міг би бути вже в третій класі українсько-

знавчої школи, але моя мама каже, що краще, коли я буду проходити навчання за своїм віком. Всі річники „Веселки” в мене оправлені (1954-1963), і я ними дуже тішуся.

Я належу до роя „Орли”. Ходжу вчитися українських народних танків. Співаю в хорі. Третій рік вчуся грати на фортепіані.

Посилаю одного доляра на Твій пресовий фонд. Так само посилаю Тобі на пам'ятку свою знімку.

Па! Твій Юрчик.

Відповідь Редакції: Дорогий Юрчику! Щиро дякуємо за Твого гарного й цікавого листа, за світліну й за пожертву на пресовий фонд. Тішити нас, що Ти так добре читася і пишеш по-українськи. Бажаємо Тобі успіхів у науці не тільки в школі, але й на лекціях народних танків і фортепіана. Вітай!

ПРОЗГАДАЙМО!

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

- Дві матері по п'ять синів мають, а в кожного своє ім'я.
- П'ять хлопчиків — п'ять хаток.
- Поля скляні, а межі дерев'яні.

ЩО ЦЕ?

- Йде слідом за тобою: утікай — не втечеш, доганяй — не доженеш.
- По морі йде, а до берега дійде — зразу пропаде.
- Чотири братики, а на головах у них один капелюх.
- Як горить — то меншає, Густо сльози проливає.
- Вода, а літає.

ЩО ЗА ДИВО?

Все життя їх маємо,
Все про них ми дбаємо,
Скільки ж їх — не знаємо!

ЯКІ ЦЕ РІКИ?

1	— —	мара	Отут п'ять слів. До цих слів до-
2	— — —	п'ять	дайте спереду стільки букв,
3	— — —	скло	скільки рисок, а матимете наз-
4	— — —	хід	ви рік в Україні. До помочи ві-
5	— —	рів	зьміть мапу України.

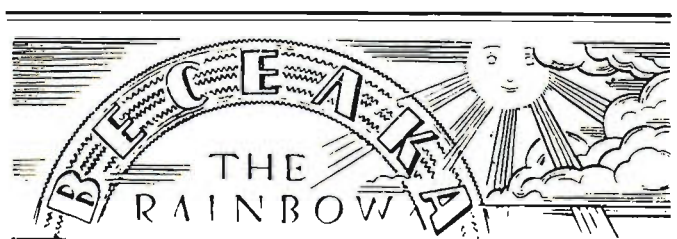
★

МІСТА-ГОРОДИ

1	— —	город	Колись міста в Україні називали городами. Це слово й досі затрималося в назвах деяких міст, як ось, наприклад, Шаргород. Отут даємо п'ять міст в Україні із словом „город” на кінці. Вставте спереду стільки букв, скільки є рисок, і матимете повні назви міст. До помочи візьміть мапу України.
2	— — —	город	
3	— — —	город	
4	— — —	город	
5	— — — — —	город	

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА СІЧЕНЬ ц. р.: РІЗДВЯНА ЗАГАДКА: Ялинка. НАРОДНІ ЗАГАДКИ: а) Мороз; б) сніг; в) сніг узимку; г) сніг. ДИВНА РОДИНА: Година, чверть години, хвилина. ХРЕСТИКІВКА: 1) Дністер; 2) Запоріжжя; 3) Вашингтон; 4) Ірландія; 5) Ніагара, Очаків; 6) Карпати. Початкові букви дають назву дитячого журналу „Дзвінок”. МУЗИЧНА ЗАГАДКА: Мі-сі-сі-пі. ДЕ ТАКЕ БУВАЄ? На морі.

ДІТИ! ВІДНОВЛЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!
ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи І. Бриковича
“THE RAINBOW” — “VESELKA”
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N. J., 07303
Subscription \$4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Зима в Карпатах (фото)

Д О Б Р И Й А Н Д Р І Й К О

— Снігу повне подвір'я —
Гайда, діти, за мною!
Нумо, діда ліпити
З костуром, з бородою!

Закипіла робота,
Он вже дід і готовий:
Очі в нього з вуглинок,
З гіллячок сухих брови, —

Ніс із моркви старої,
З буряка товсті губи,
В роті люлька щербата,
Бо курити, бач, любить.

Вибіг з хати Андрійко:
— Грицю, на кожушинку,
Скоро-скоро накиньте
Дідусеві на спинку!

Діти в сміх, та ще й як!
Аж за боки взялися,
А найбільше сміється
Сіроока Орися.

Сміхотушку Орису,
Мов дорослий, навчає:

— Препогана Орисько,
Не боїшся ти Бозі!
Що, як дід той замерзне
На такому морозі?

Та маленький Андрійко
На той сміх не зважає —

Слова: Микола ВОРОНИЙ

Музика: Л. БЕЗКОРОВАЙНИЙ

С Н І Ж И Н К И

Білесенькі сніжиночки
Вродились ми з води;
Легенькі, як пушиночки,
Спустилися сюди.

Ми хмарою носилися
Від подиху зими,
І весело крутилися
Метелицею ми.

Тепер ми хочем спатоньки,
Як дітоньки малі.
І линемо до матінки —
До любої землі.

Але вітрець буйнесенький
Жене та крутить нас.
Не дми, не дми, дурнесенький,
Бо вже нам спати час.

Матуся наша рідная
Холодна і суха,
Бо дуже змерзла бідная,
Вона без кожуха.

Отож її нагріємо,
Устелимо сніжком.
Мов ковдрою, накриємо
Легесеньким пушком.

Нехай зимою злючою
Вона спочине в сні,

Щоб зеленню пахучою
Прибратись навесні.

Щоб з ниви колосистої
Був добрий урожай, —
То й долі променистої
Зазнає рідний край!

Allegretto.

Бі- ле- сень-кі сні- жи- ноч- ки в ро- ди- лись ми з во- ди; ле-
 гень-кі, як пу- ши- ноч- ки, спус- ти- ли- ся сю- ди. Ми
 хма- ро- ю но- си- ли- ся від по- ди- ху зи- ми, і
 ве- се- ло кру- ти- ли- ся ме- те- ли- це- ю ми. і
 ве- се- ло кру- ти- ли- ся ме- те- ли- це- ю ми.

ТРИ СВИНКИ Й ВОВК

(Переказала Івга Шугай — Ілюстрації Е. Козака)

Були собі три маленькі свинки. Вибралися вони в світ шукати долі. Перша свинка йде, йде, аж назустріч їй чоловік — несе солому.

— Добрий день, чоловіче, — каже свинка, — дай мені соломи, я собі хатку збудую.

Дав їй чоловік соломи, і збудувала собі свинка хатку. Але прийшов вовк і каже: — Стуку-бруку-гуку — відкрий, свинко, легкодуху!

— Не відкрию! — каже свинка.

— А я буду стукати, а я буду грюкати, а я буду дмухати, твою хатку розвалю й тебе з'їм! — каже вовк.

І вовк стукав, і вовк грюкав, і вовк дмухав, розвалив хатку, бо була зі соломи, і свинку з'їв.

А друга свинка йде, йде, аж назустріч їй чоловік — несе в'язку дров.

— Добрий день, чоловіче, — каже свинка, — дай мені дров, я собі хатку збудую.

Дав їй чоловік дров, і збудувала собі свинка хатку. Аж приходять вовк:

— Стуку-бруку-гуку — відкрий, свинко, легкодуху!

— Не відкрию! — каже свинка.

— А я буду стукати, а я буду грюкати, а я буду дмухати — твою хатку розвалю й тебе з'їм.

І вовк стукав, і вовк грюкав, і вовк дмухав — хатку розвалив, бо була з дерева, і свинку з'їв.

А третя свинка йде, йде, йде, аж назустріч їй чоловік — несе цеглу.

— Добрий день, чоловіче, — каже свинка, — дай мені цегли, я собі хатку збудую.

Дав чоловік цегли, і збудувала собі свинка хатку.

Аж приходять вовк:

— Стуку-бруку-гуку — відкрий, свинко, легкодуху!

— Не відкрию! — каже свинка.

— А я буду стукати, а я буду грюкати, а я буду дмухати — твою хатку розвалю й тебе з'їм.

І вовк стукав, і вовк грюкав, і вовк дмухав, але хатки не розвалив, бо була з цегли.

КУТИК ЮНИХ АВТОРІВ

ДІТИ Й БІЛОЧКА

Білочка в лісі живе, горішки на ліщині собі вона рве і стрибає з гілки на гілку, мов бавиться.

— Добридень, білочко, тобі! Що ж ти робиш на гілочці сухій?

Білочка глянула на діток і нехотячи впала вниз.

— Ох! — скрикнули діточки. — Білочка забилася!

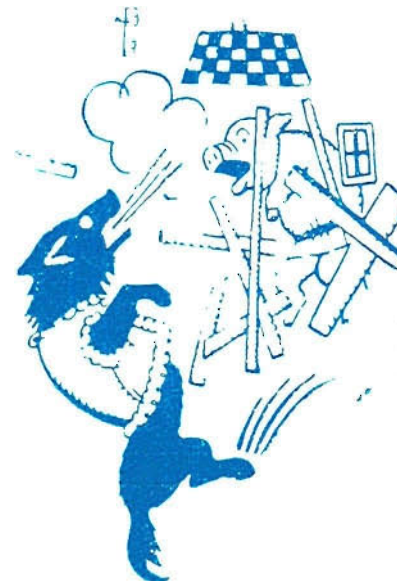
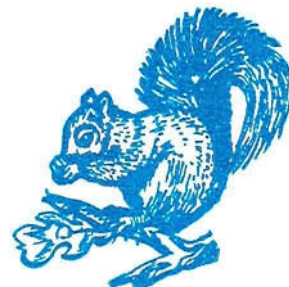
Побігли до неї.

А білочка схопилася і знову скочила на дерево.

На дитячі личка мов сонечко засяло. З усмішкою на устах діточки побігли бавитись.

Нуся Вох

учениця 3-ої класи

Було на світі славне звіряче царство. В тому царстві був славний цар Лев. А при тому славному царі був славний мудрець Осел.

Коли хто питався звірів, чому вони вважають Осла за мудреця, то звірі відповідали:

— Бо в Осла найдовші вуха.

Звірі дуже поважали Осла і називали його — наш філософ! Осел! Наш наймудріший пан Осел!

Як хотіли похвалити кого, то казали:

— Він розумний, як Осел.

А дітей захочували до науки такими словами:

— Вчися, дитино, вчися! Ослом будеш!

**

На дворі царя Лева був другий звір — Лис, звірятко дрібне, вуха коротенькі. Тому вважали Лиса за дурного. До того ще Лис був лякливий. Хвоста ніколи не задирав угору, а завжди волік по землі, як помело. Ні гордості, ні пихи в ньому не було.

І звірі, коли хотіли когось понизити, то казали:

— Дурний, як Лис!

І вживали Лиса на царському дворі тільки до дрібної роботи: побігти кудись, замести хвостом сліди за кимсь, винохати щось. І досить було згадати про нього, як уже всі посміхалися.

Всі були переконані, що дурнішого за Лиса звіра на світі нема.

**

Якось цар Лев захворів, і лікарі приписали йому відживлятися тільки курятиною. Хто ж міг подбати про курятину для царя, як не розумний пан Осел? Тож покликав цар Осла до себе і каже:

— Мудрецю мій! Ти один можеш урятувати мені життя. Подбай, щоб я щодня мав курятину. За це дам тобі найсмачнішого сина.

Осел мовчки кивнув головою і пішов виконувати волю царя. Збудував курник і посадив у ньому багато курей. Коли все було готове, скликав на нараду найбільших звірячих вельмож: Коня, Вола, Ведмеда і Вовка.

— Достойні панове! — звернувся до них Осел.

— У нашому царстві багатьом звірам смакує курятина. Порадьте, як охоронити царських курей від злодіїв, кому доручити варту біля курника?

— Мені доручить! — несподівано озвався Лис, який непомітно втиснувся в залю.

— Такому дурному, як ти? — усміхнувся мудрець Осел. — Тобі першого дня покрали б усіх курей!

— А я ще додаю, — озвався Віл, — що одного разу я бачив на його морді курячий пух. Я певен, що він перший поїв би царських курей.

Лис склав благально руки:

— Помиляєтеся, шановний пане Воле! Я маю тітку Курку. Ми зустрілися з нею після довгої розлуки, і я так гаряче поцілувався з нею, аж кілька пір'їнок прилипло мені до морди. Хіба ж я міг би з'їсти рідну тітку?

— Може й правду кажеш, — сказав Осел, — але вартувати курей таки не будеш.

— То хоч прийміть мою пораду: призначить вартувати курей пана Зайця. Звірятко розумне, має такі самі довгі вуха, як ви, пане Осле. Він потрапить охоронити курей. Він навіть спить з відкритими очима.

Осел з задоволенням посміхнувся:

— Так, так! Засць такий самий розумний, як і я: має такі самі довгі вуха. Хай же він і охороняє курник.

Царські вельможі Кінь, Віл, Ведмідь і Вовк не сміли перечити мудрецеві Ослові і на знак згоди закивали головами.

**

Мудрець Осел закликав до себе Зайця, признав його вартовим і дав йому такий наказ:

— Ключ від курника завжди тримай при собі. Спи з відкритими очима. І Лиса до курника не підпускай. За добру варту будеш мати щодня свіжого капусти. А тепер покажи свої вуха.

Засць покірливо схилив голову.

— Так, так! Вуха довгі, гарні, розумні! Як у мене! Чи ти часом не ослячого роду?

— Не смію й думати, — скромно відповів Засць. — щоб я міг бути з роду таких великих філософів, як ви, пане Осле!

Осел приємно посміхнувся:

— Отже йди тепер і вартуй!

І Засць почав ревно охороняти курник.

**

Лис, як зачус здалека запах курей, то аж млясно робиться йому. Так хочеться курятинки!

Слинка йому з уст тече, а ноги самі ведуть до курника.

— Зайчику коханий! — каже він. — Дозволь хоч глянути на курочок.

— Не вільно!

— Дай глянути хоч одним оком.

— Премудрий Осел заборонив. Іди геть! Бо як застукаю ногами, то він зараз прийде сюди.

— Як ні, то й ні! — покірливо каже Лис. — Але понюхати курей здалека не заборониш?

— Понюхай і тікай швидше.

Лис щодня приходив, щоб хоч здалека понюхати курей. І щодня просив Зайця впустити його до курника. Та дарма. Засць рішуче проганяв його.

**

Одного разу підбіг Лис до курника задиханий, переляканий.

— Що з тобою, Лисе? — питається Засць. — Куди ти так біжиш?

— Не питай! Не маю часу. Сталася страшна річ! Прощай!

— Стривай! — просить Засць. — Скажи, що сталось?

Лис відсапнувся і випалив одним духом:

— Царські пси позривалися з ланцюгів, повибігали з псарні і женуть сюди. По дорозі розривають на шмаття ягнят, телят, лошат, лисів, зайців. Чуєш, як гавкають?

Засць прислухався, але нічого не почув.

— Я тікаю в ліс — може там врятуюся. Раджу й тобі втікати.

І Лис чкурнув геть, тільки хвіст його підскакував над стежною.

Зайцеві з переляку душа пішла в п'яти. З місця дав він сажневого скоку. І тільки й бачили його у царській столиці.

**

Ранком другого дня іде Осел до курника, щоб узяти для царського кухаря кілька курей на обід. Глянув туди, глянув сюди — Зайця ніде нема. Наказав псам шукати його — не знайшли. Хотів був відчинити курник, але Засць забрав ключі зі собою. А цар уже зголоднів, домагається курятини.

Осел зажурився: „Що робити? Лев мене самого з'їсть зі злості“. В Осла аж вуха звисли від розпуки. Раптом бачить: іде Лис. Зрадив Осел і кричить:

— Іди но сюди, дурний Лисе! Чи не бачив ти де Зайця?

— Засць утік!

— Утік? З ключем від курника?

— Сказав, що не вернеться. Обридло йому вартувати біля курника.

— Що ж мені робити? Я зараз мушу мати кілька курей для царя на обід. Порадь, як їх дістати з курника?

— Рада одна, наш мудрецю: стань хвостом до стіни курника і бий копитами в дошки, поки не виб'єш у стіні діру. А як виб'єш, тоді я влізу всередину і винесу тобі кілька курей.

— Хоч маєш короткі вуха, але рада твоя мудра. Зараз виб'ю діру.

**

Осел обернувся хвостом до стіни і з усіх сил почав гатити в неї копитами. Бив, бив, аж потом обіллявся, аж збіглася на грім його копит юрба звірят.

Дивуються, що мудрець Осел таке дурне діло робить. Але мовчать. Бо коли мудрець б'є копитами, то значить так і треба.

А Лис ще й підбадьорює Осла:

— Дужче бий, пане філософе, дужче!

Кури перелякалися, заметушилися в курнику, закудкудакали. Від їхнього запаху в Лиса очі горять і слинка тече. Так хочеться йому курятини.

А Осел так запалився, що ні на що не звертає уваги. Б'є та й б'є копитами. Врешті — грюкіт, тріск, гук, — і курник завалився. Кури вмить вибігли з курника і розсипалися в усі сторони.

Лис так зареготав, аж лапами за живіт схопився: йому тільки того й треба було, щоб кури розбіглися.

— Лови їх, Лисе! — кричить Осел. — Лови!

— Ловлю! — гукнув Лис і погнав одну курку просто в ліс.

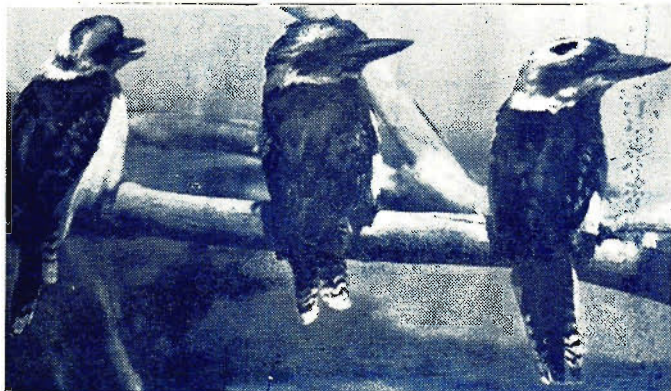
За хвилину не стало ні курей, ні Лиса. Він уже снідав собі куркою в лісі під кущем.

**

Звірі, що бачили, як Осел дав Лисові ошукати себе — розвалив курник і випустив усіх курей — ураз втратили до нього всю пошану. Вони аж лягали від сміху. А деякі навіть побігли до царя Лева і оповіди йому про все, що сталось. ➤➤➤

МИ ЖИВЕМ В АВСТРАЛІЇ...

Ми живем в Австралії за стома морями, друзів ми вітаємо рідними словами — тих, що там, в Америці, й тих, що у Канаді — всіх їх щиро любимо, всім ми серцем раді.

Кукабара, птаха-реготун

Там у вас, в Америці, сніг кругом біліє, а у нас, в Австралії, тепле сонце гріє; там у вас, в Америці, холод лізе в хату, а у нас вакації, час таборувати.

У ліску над річкою ставимо намети, браму з гарним написом, кухню — для репети. Синім небом сунуться хмари, наче вівці, ходять між на-

Цар Лев, якстій, покликав до себе Осла і заревів:

— Дивлячись на твої довгі вуха, я думав, що ти розумна особа, а ти дурніший за Лиса. Геть мені з мого царського двору! Не філософом тобі бути, а свинопасом!

І вмить пішло по всьому Левиному царству, що Осел, хоч і має довгі вуха, але ніякий філософ, а найдурніша тварина. Навіть дурному Лисові дав себе ошукати.

Відтоді про дурних людей почали казати:

— Дурний, як Осел!

А про хитрих людей кажуть:

— Хитрий, як Лис!

Відтоді ж перестали судити про розум з того, які вуха, а судять з того, які вчинки.

Пояснення-словничок: помело — рід солом'яної мітли на довгому держалні вимітати попіл з печі; пиха — гордість, зарозумілість (haughtiness); вартувий, вартувати — сторож, сторожити, стійковий, стояти на стійці, пильнувати (guard, watchman, sentry); ревно — пильно, віддано (diligently); м'ясо — нудно, слабо (faint); стривай! — пожди, зачекай! (wait a moment!); чкурнути — швидко й непомітно втекти (to slip away, to steal out); душа пішла в п'яти — дуже перелякатися, перелякатися „на смерть” (to be frightened, terrified, to be scared); сажень — одиниця міри довжини (метр, ярд); гатити — дупити, сильно вдаряти (to beat, to batter); юрба — громада, великий збір людей (crowd, throng); підбадьорювати — заохочувати (to encourage); заметушитися — заворушитися, занепокоїтися (to bustle); нетря — лісова гущавина (thicket, jungle); ошукати — обманути, обдурити (to cheat, to trick).

метами пластуни, сумівці. В таборі нам радісно, тут ми не скучаєм, бо й сусідів приятних надокколо маєм.

Он між евкаліптами наші милі друзі — коала-ведмедики лазять по галуззі, а ось там, на дереві, птахам перед носом зачепивсь за гілочку хвостиком опосум. Певно, звірик, думає, як в намет залізти, щось солодке там знайти й смачно попоїсти.

У гайку регочеться птаха-кукабара, з таборянами жартує, та гадюкам — кара. Угорі між гантрами верещать папуги, на розелі пир'ячко в кольорові смуги. Ловлять рибку дзьобами в річці пелікани, мекпай — птаха сороката скаче між гілками.

В лісі над галявою в'ються чорні круки, між камінням повзають боязкі гадюки. Кенгуру з кенгуренятком власний розум мають: скачуть десь пустелею, табір обминають. Надокколо папороть і куці ожини — збирай собі, скільки хочеш, в рот чи до торбини!

Австралійські ведмедики-коала

Перед Святим Вечором ми були вже вдома і співали „Бог Предвічний” Богові малому.

Ми живем в Австралії за стома морями, але серцем-думкою завжди, друзі, з вами.

Пояснення-словничок: Евкаліпт — гумове дерево (eucalyptus, gum tree), його листям живляться звірики соала, названі через свій вигляд „ведмедиками”; опосум — невелике лагідне звірятко, ночами шукає поживи, коли його зловлять, вдає, що воно мертво; кукабара (cockabura) — птиця, що має голос, схожий на сміх; розеля — найкраща з австралійських палуг, має червону голову, біле підборіддя, а крила і хвіст розмальовані в сині, жовті й інші смуги; гантри — білі й червоні австралійські дерева; мекпай — птаха, подібна до української сороки; папороть — лісова рослина (bracken, fern); ожина — blackberry, dewberry.

ГОЦА ДРАЛА

На ставочку край млина
Небувала новина!

Гоца на олімпіяду
Лісову веде громаду.

Идуть спортовці там рядами
З лещатами, з саночками.

Ось женуться до мети:
Хто з нас перший — я чи ти?

Загубив там лижву вовк,
Лисик ніс об лід розтовк.

Переміг маленький гном,
Став від лижов першунном.

Вже на лещатах згори
Мчать спортовці, мов вітри.

Зачепився крук за гілку,
Збив із ніг руденьку білку.

Та сорока, мов стріла,
Веіх гуртом перемогла.

Цілий день ішли змагання,
Сміхи-хіхи і... зідханя.

Наостанку Гоца Драла
Веім медалі роздавала.

Гоца рада і громада:
„Славна ця олімпіяда!”

МАЛИЙ ЗАЙЧИК

Вітер віє гу-гу-гу,
Скаче зайчик по снігу:
„Ні морквини, ні капусти —
Де не глянеш, всюди пусто.
Таж недавно це було,
І все снігом замело...
Я негоду отаку
Ще не бачив на віку”.

Дибки став, присів, понюхав,
Насторошився, послухав
Та й побачив псів здаля —
Час зникати звідсіля!

Біг, втомився, дуже зблід,
Думав — пси біжать услід,
Та оглянувся, дарма,
Бож нікого там нема.

Як матусенька дізналась,
Зайчикові так сказала:
„Сам нікуди не ходи,
Бо наробиш ще біди!”

Пояснення-словничок: Негода — непогода, хуртовина (bad weather, snow-storm); на віку — за свого життя; насторошитись — пашулити вуха (to prick up one's ears).

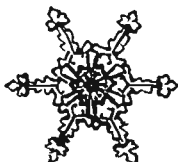
Алла КОССОВСЬКА

СКІЛЬКИ СНІЖИНОК?

Виглядає наш садок
Весело й привітно,
Наче білий в нім бузок
Рясно враз розквітнув!

А сніжинки все летять
Без кінця і краю...
Скільки їх? Порахувать?
Але як? Не знаю!

Як багато їх летить,
Аж в очах рябіє!
Їх ніхто не полічить,
Навіть той, хто вміє!

А — П Ч І Х !

Як нападає снігу багато,
Як укриються снігом горбки,
Я покличу сестричку і брата
І ми сядем утрюх на санки.

Гей, приємно з горбочка з'їжджати
Та й не страшно упасти у сніг —
Він м'який і біленький, мов вата,
Хоч від нього буває „а-пчіх!”

Мабуть їм утратить лік
І мій брат Микола,
Хоча він вже третій рік
Бігає до школи.

А сніжинки все летять
У танку, як діти.
Скільки їх, хотів би знать,
У цілому світі?

Пояснення-словничок: Рябий, рябіти — строкатий, ставати строкатим (spatted); в очах рябіє — кружки, цятки бігають перед очима, мутяться в очах; лічити, лік — числити, рахувати, рахунок, число (Пригадайте вірш Т. Шевченка: „Лічу в неволі дні і ночі і лік забуваю...”).

1. ПРОЩАЙТЕ, ДРУЗИ!

Восени Івасикова родина переїхала з ферми до міста. На господарстві лишилися дідусь і тітуса Марта, старша мамина сестра. Сумно було Івасеві покидати рідну садибу, де він народився і прожив усіх своїх дев'ять літ. Зранку перед від'їздом він вислизнув із хати і ще раз оббіг цілу садибу, востаннє з нею прощаючись.

У стайні погладив коней, що сумно дивилися на нього розумними карими очима, а курям сип-

нув повну жменю вівса. Кури вдячно закудкудакали й притьмом кинулись до зерна, забувши про Івася. Хлопець трохи на них розсердився, але що поробиш! Недарма ж каже дідусь, що то курячий розум. Кури далі свого дзьоба нічого не бачать, тому їх так легко хапає шуліка.

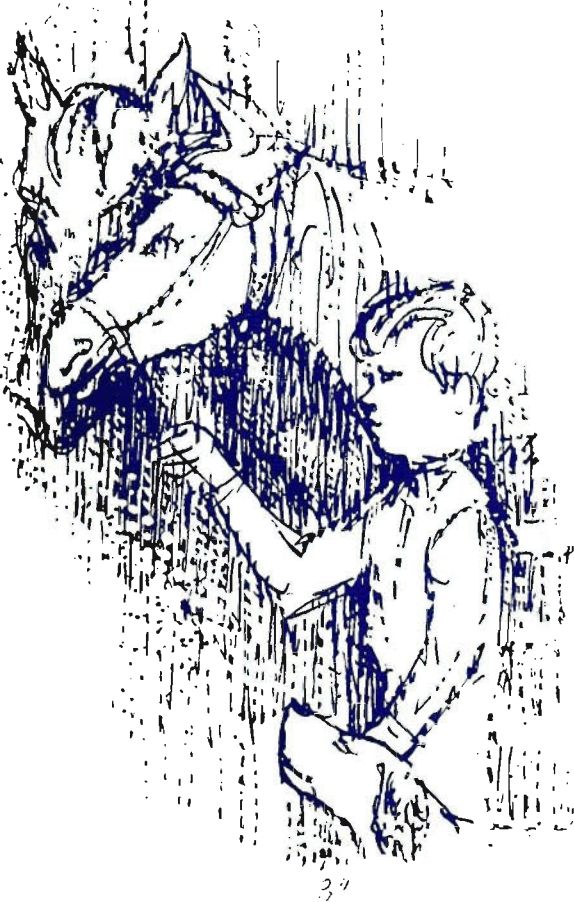
А от у тій буді, що її Івась сам зробив із скриньок від „кока-коли”, живе найкращий Івасів приятель — Жук. Пса вдома не було, але він здалеку занюхав, що до нього завітав гість, і блискавкою примчав до буди, мало не зваливши на бігу Івася. Жук справді був радий Івасеві і свою приязнь виявляв, не шкодуючи сил: його чорний хвіст крутився, як вітряк, а радісне гавкання розбудило ще сонних гусей, і вони сполохано загелготали...

— Тихо, тихо, Жуче! — спиняв його Івась. — Годі вже! Ну, що ж, друзяко, прощай! Іду я вже від тебе...

Жук не хотів вірити і біг за возом аж на саму станцію. Намагався вскочити до вагона, але дідусь його вчасно перехопив. Проте, Жук вирвався дідові з рук і, скільки було сил, біг за поїздом, поки не зрозумів, що не дожене. Тоді постояв, сумно подивився в далечінь і поплентався додому.

2. ЯК ТО БУДЕ В МІСТІ?

Івасів старший брат з осені почав учитися в університеті. Через нього, власне, вся родина переїхала до міста. А другою причиною було те, що мама хотіла віддати Івася до школи українознавства. В селі, де вони жили, українців було мало, і рідної школи там не було. Пробувала мама вчити Івася вдома, але робота весь час відтягала її то до курей, то до теличок, то до кухні. Тато працював у місті й повертався додому пізно. Навіть Івасеві знаходилася якась господарська праця, а як ні, то пропадав він десь надворі, в садку серед кущів або на ставку. Івась навчився трохи читати й писати, але не так добре, як по-англійськи.

Мама журилася, але у вирі сільської роботи все йшло по-старому. Тепер усе мало бути зовсім інакше, і хлопець з цікавістю й острахом чекав — як же ж то він буде жити в місті!

3. ПО ТРАВІ НЕ МОЖНА ХОДИТИ.

Досі Івась був у місті лише кілька разів. Та-то возив його до маленького містечка, де працював, за п'ятнадцять миль від їхньої ферми. В містечку було тихо і спокійно, навіть тихіше, ніж на фермі, бо не іржали коні, не гелготали гуси, не кувкали поросята і не деренчали молотарки. Тато брав Івася до себе в бюро, показував свій стіл, креслярські прилади, книжки. Тут було також тихо й безлюдно, бо в суботу в бюро був тільки сторож. Потім вони з татом ішли до кіна або на каруселю, і тато, на превелику втіху Івася, також сідав на баского дерев'яного коника. Обідали в маленькій кафетерії біля станції, а тоді верталися додому.

Зате місто, куди переїхала тепер Івасева родина, було зовсім інше. Як тільки вони зійшли з поїзду, Івася вразив страшний шум: скреготали поїзди, переїжджаючи з одної лінії на другу, кричали носії в червоних шапках, хтось говорив через гучномовець неймовірно голосно, але Івась не міг розібрати ні слова. Навколо було більше людей, ніж на роковім ярмарку в маленькім повітовім місті коло ферми, всі кудись поспішали, штовха-

лися й перепрошували одне одного. Івась ухопився рукою за мамину валізу, ніби щоб допомогти нести, а справді, щоб не загубитися в цій метушні. Коли прибули на своє мешкання, Івась відразу закуняв на якійсь старенькій софіці, і так спав до ранку.

Через два місяці Івась трохи звик до великого міста. Звичайно, в новому мешканні було тісно. На селі вони жили у великій хаті серед густого саду, а за садибою тяглися широкі, веселі поля. А тут вони тіснились у двох кімнатах з кухнею. Двері з кухні виходили в малюсінський садок, але першого ж дня, коли Івась вискочив надвір, услід за ним вийшла господиня і стала повчати, щоб не ходив по траві, а тільки по бетонній доріжці. Спершу Івась подумав, що господиня жартує, бо нащо ж на світі трава, як не на те, щоб по ній ходити! Але коли він спробував пройти по траві, господиня стала сваритися. Івась зідхнув і присів на хідничку.

Господиня винесла собі вигідне крісло і, розсівшись в ньому, стежила, щоб Івась не зробив якої шкоди. На це довго чекати не довелося. Івась, зовсім без лихого наміру, зірвав гарну рожеву квітку й привітно подав її господині, споді-

ваючись, що це їй спадобається. Так часто він робив на фермі, щоб справити приємність мамі або тіточці Марті. Але, на диво, господиня розсердилась і суворо наказала йому ніколи не рвати квітів, навіть і не торкатись їх.

Івась знов не міг зрозуміти, нащо ж ті квіти і є на світі, як не для того, щоб їх зривати й дарувати! Видно, в місті інакші порядки, ніж на селі, і багато потіхи тут надворі не знайдеш: на подвір'ї господиня нічого не дозволяє робити, на вулиці авта мчать так, що й перейти страшно... Мабуть, всі люди тут вчаться і працюють так, як тато і братік Ромко. І хлопчина тяжко-тяжко зідхнув.

4. РІДНА ШКОЛА

Ось і школа почалась. Як і кожний новак, Івась кілька днів був насторожений і трохи пригнічений, а далі розглянувся, знайшов собі кількох добрих товаришів. Один із них був українцем, Івась відразу впізнав його з прізвища, з вишитого ковнірчика і з якогось особливого, „українського“ виразу обличчя. Івась і Богданко тільки подивились один на одного і вже зрозуміли, що вони — одного народу діти. З Богданком Івась приятелював найщиріше і вже в першу суботу запросив його до себе в гості. На жаль, хлопці мешкали досить далеко один від одного. і треба було чекати, щоб тато підвіз.

Однієї суботи відвела мама Івася до рідної школи. Туди ж ходив і Богданко, і хлопці сподівалися, що будуть сидіти разом. Та не так воно сталося, бо коли вчитель перевіряв, як Івась читас і пише, то посадив його до першої класи, а не до четвертої, куди призначив Богданка і де мав би бути за своїм віком Івась. В хлопця на очах заблищали сльози, коли його посадили на лавці поруч із шестирічною Марійкою. На перерві першоклясники почали дражнити Івася, що він „такий великий“, і називали його „дідом“. Будьщо, Івась вирішив натиснути на науку й догнати Богданка. Спершу він мало не втік із школи додому, але вчитель його перехопив, розпитав, у чім справа, і посварив малих за те, що дражнили Івася.

— Ти не соромсь, а вчись! Як я в університеті вчився, то були в нас не тільки молоді студенти, а й старші, що вже своїх діток мали. Одна бабуня в шістдесят літ учитися пішла, бо перед тим вона була дуже зайнята й не мала часу на науку. Ця бабуня, до речі, ліпше за всіх училася.

— Мій тато теж пізно вчитися пішов, йому війна науку перебила, — пригадав Івась татові розповіді.

— От бачиш! — сказав учитель. — І вивчився на інженера. Може і його хтось „дідом“ називав...

(Продовження буде)

Пояснення: Садиба — оселя (abode); притьмом — негайно, нараз (immediatly, at once); шуліка — яструб, птах з гатунку хижаків (hawk); поплентатися — піти поволі; впр — крутіж, швидкий, зміпливий рух (whirl); кувікати — пицати, квичати (squall, squeak); деренчати — глухо стукотити (rattle); молотарка — машина молотити збіжжя (thresh machine); креслярські прилади — drafting tools; баский — жвавий (frisky); гучномовець — loudspeaker; закуняти — задрімати (to doze); хідник, тротуар (sidewalk); бентежити — непокоїти, хвилювати, збивати з толку (confuse); юрма — юрба, велика громада (crowd, throng); дражнити — докучати, заціпати (to jeer; to call names); перебити — перервати (to interrupt, to stop).

ПОЩО ТРУДИТИСЬ?

— Поздоров, Ромчику, свою бабусю від мене! — каже тітка Маруся, прощаючись з чотирирічним Ромчиком.

— Я це можу зробити, — відповідає Ромчик, — але нащо це, коли бабуся і так здорова?

ВЕЛИКА РІЗНИЦЯ

— Скільки років має твій братік Івасик? — питає Ірка Славку.

— Один рік, — відповідає Славка.

— Мій песик Бурко має також один рік. Дивись, як він чудово бігас, а Івасик щойно вчиться ставити перші кроки.

— Е, — обороняє Славка братіка, — Бурко має чотири ноги, а Івасик тільки дві...

ЯК АМЕРИКАНСЬКІ ДІТИ В ВІНКСТЕРІ, МІШІГЕН, ВЧИЛИСЯ ПРО УКРАЇНУ

Щоб відзначити Тиждень Об'єднаних Націй, в публічній школі Парквуд в Інкстері, Мішіген, вирішили, щоб кожна класа зайнялася вивченням якоїсь одної країни, а наприкінці тижня всі учні та вчителі зібралися в аудиторії й там кожна класа склала звіт, чого вона навчилася про даний нарід.

Учні 5-ої класи під проводом своєї вчительки й опікунки п-ні Маріон Коцло вибрали Україну. Пані Коцло придбала відповідний джерельний і показовий матеріал: книжки, мапи, вишивки, писанки, кераміку, прапор, образи з життя й побуту українського народу, зразки народної архітектури, куховарську книжку. На її просьбу п-ні Руб з Дітройту зробила ляльку в українському народному вбранні. Крім того опікунка класи запросила п-ні Г. Лис, учительку української народної школи в Дітройті, щоб вона розповіла дітям про Україну. Учитель музики навчив дітей співати „Боже Великий”. Врешті хор бандуристів з Дітройту влаштував концерт для учнів, учителів і батьків в Інкстері. Цей хор складався з 50-ти хлопців і дівчат у народних одягах. Диригував ним п. М. Лис. Троє дітей — Олесь, Андрійко й Оксана Хміль — танцювали народні танки. Цей виступ хору справив на присутніх незабутнє враження.

Діти 5-ої класи так захопилися Україною, що не було їм стриму. Вони прикрасили шкільну кімнату образами українських танцюристів, вишивками, писанками, зразками українських хат, церков, будівель. Приготували борщ та голубці і частували ними своїх колег з інших клас.

Крім того діти власними силами видали циклоstileву одноднівку „Report About Ukraine,” by 5th Graders, Parkwood School, Inkster, Mich. In honor of United Nations Week.

Ця брошурка має 14 сторінок і прикрашена образками на українські теми — вишивками, писанками, трибанною церквою і портретом Т. Шевченка. На обкладинці, яку оформила Вейн Мей, зображена дівчинка в народному вбранні. У брошурі вміщено кілька статей-розповідей, присвячених Україні. Авторами їх є шість дітей-американців і одна дівчинка-українка.

Вступну статтю „Хто українці?” написав Меган Росс. В ній він пише: „Українці мають свою власну мову, літературу, культуру й звичаї та власну понадтисячолітню історію. Деякі непоінформовані люди кажуть, що українці те саме, що росіяни. Це два окремі народи, які різняться між собою виглядом, історично й культурно. Так само неправильним є казати, що Україна це частина Росії, як, наприклад, неправильно було б сказати, що Мішіген — це частина Тексасу. Україна прилучена до СРСР силою”. Далі учень дає історію

Reports

About

the
Ukraine

by The
Fifth Grades
Parkwood Sch
Inkster, Mich
United Nations
Week
Oct 19 - 23, 1966

ступневого поневолення України Московою від часу Переяславського договору, розповідає про Визвольні Змагання 1917-21 років, про теперішній стан українського народу під большевицькою окупацією й українську еміграцію.

Рональд Стівкс пояснює український прапор і подає різницю між українським національним прапором і прапором, накиненим Московою.

Різдво в Україні барвно описує Стіф Пойнтер. Про великодні звичаї пише Робін Фармер, а Джойс Ескю дає перегляд інших українських народних звичаїв та українського народного мистецтва (різьба, інкрустація, вишивки, писанки, кераміка, будівництво, малювання хат і печей, хатня обстановка).

Цікаву статтейку про українську абетку опрацював Гвен Бурмейстер, який заздрить українським колегам, що не мусять вивчати „спелінг”. Він подає повну друковану й писану українську абетку та вимову українських звуків на відповідних англійських прокладах.

Про Шевченка, як генія України й борця за свободу не тільки українського народу, але й усього людства, написала Джен Плешок. Вона опи-

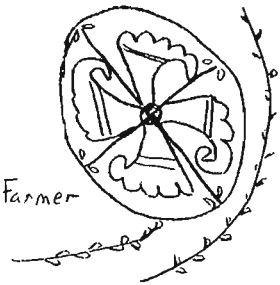
сує також відкриття пам'ятника Шевченкові в Вашингтоні. В її статті є кілька цитат з творів Поета.

Ось скільки навчилися ваші американські колеги про Україну за один тиждень! І як гарно про це написали! Українські діти мають змогу вивчати землю своїх батьків, мають українські школи, товариства й організації, українські книжки, дитячі журнали, можуть відвідувати українські імпрези, а як мало використовують ці можливості.

Тому варто погратулювати дітям в Інкстері за їх труд і пильність. Заохочуємо наших читачів писати листи до учнів 5-ої класи в Інкстері на

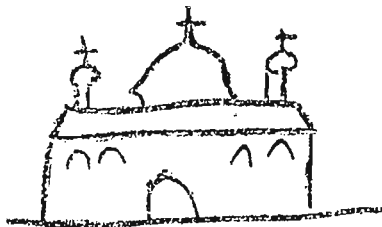

Easter in
The
Ukraine
by Robin Farmer

адресу: Mrs. Marion Koclo, 28607 Avondale, Inkster, Mich. 48141.

Копії листів надсилайте до „Веселки”.

Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

ПАПІР

Тепер неможливо уявити життя культурної людини без паперу. Без паперу не було б ні книжок, ні зошитів, ні газет-журналів, ні „Веселки”, не було б і школи. Люди не мали б на чому писати, не мали б у що загорнути різні товари. Життя без паперу було б дуже важке.

Але в давнину люди не знали паперу й мусіли без нього обходитись. На чому ж тоді писали?

Давно, дуже давно, приблизно за 3 500 років до народження Христа, старовинні єгиптяни, а за ними греки й римляни, вживали за матеріал до писання папірус. „Папірус” — це водяна рослина, подібна до осоки, вона росте в Єгипті, Абесинії, Палестині, навіть в Італії на Сицилії. З папіруса видобували осередок-стрижень, розрізували його на тоненькі паски, прасували, висушували, а потім склеювали уздовж і впоперек у листки. Отже, від папіруса й походить назва „папір”, тільки теперішній папір роблять не з папіруса, а з дерева і ганчір'я.

Старовинні люди писали також на тонкій шкірі тварин. Її виготовляли для цього в місті Пергамоні, в Малій Азії, себто тій частині Азії, що прилягає до Середземного моря. Звідси й пішла назва „пергамен”. Уже за 2 000 років до народження Христа люди вживали пергамену. Пергамен — тривкий, але дорогий матеріал, і на ньому писали тільки важливі документи. Загально ж люди користувалися табличками, вкритими тоненьким шаром воску. По воску писали гострими писальцями.

Властивий папір з'явився щойно в XII столітті по народженні Христа. Його виробляли в Європі. Спочатку папір був також дорогий, бо

його виробництво коштувало чимало праці та грошей: паперову масу розвалковували, прасували й сушили.

У XV столітті німець Йоган Гутенберг винайшов друк. Стали появлятися книжки. Друкарні потребували багато паперу, тож почали будувати папірні, і папір став дешевий.

Так само в Україні, в XVI столітті, коли з'явилися перші друкарні й почали друкуватися перші книжки, годі було обійтися без фабрик паперу. Їх будували в північній частині країни, де було багато лісів — на Київщині, Чернігівщині та на Поліссі. Єлисей Плетенецький, архимандрит Печерського монастиря в Києві, одночасно з друкарнею заснував також папірню в місті Радомишлі. У XVIII стол. за гетьмана Івана Мазепи, що дуже дбав про освіту, школи і книжки, було на Чернігівщині 12 фабрик паперу. Ними управляли підприємливі козацькі старшини під наглядом гетьманського уряду. Папір був високої якості, а папірня в Білиці коло міста Ніжена виробляла навіть папір з „водяним знаком” — гербом гетьмана Мазепи.

І тепер на українському Поліссі є фабрики паперу.

В наші часи паперу вживають не тільки для писання і друкування, але також при будівництві та прикрашуванні будинків. Часто їмо та п'ємо з паперових тарілок і посудин. Тепер у нас паперу багато, але це не значить, що його можна марнувати. Деякі діти, що не вміють його цінувати та ощадно ним користуватися, нищать і псують без потреби багато невикористаного паперу.

КНИЖЕЧКА ПРО ЯГІДКИ

Хоч тепер ще зима-баба, ви напевно думаете вже про весну прекрасну та про тепле літо. І напевно весною або влітку на прогулянці в лісі чи під час новачького таборування любите збирати ягоди. І приємно, й корисно, і поласувати можна!

Саме появилася друком книжечка про те, як збирали ягоди маленька дівчинка Улянка та її братик Марко. Написала її та гарними образками прикрасила Ніна Мудрик - Мриц. Ця книжечка називається „По ягідки”. Ви напевно знаєте авторку цієї книжечки, бо вона вміщує свої ілюстрації, а деколи й віршики в нашій „Веселці”. І ця книжечка про ягідки написана віршем. В ній розказується про те, як діти взяли кошечки та й пішли збирати ягоди в саду, в лісі й на зрубі. Тут і черешні, й вишні, й агрест та порічки, й суніці, й чорні ягоди (афіни), й ожини, й малини!

Ілюстрації в книжечці двокольорові, а обкладинка повнокольорова. На окремій сторінці кольорові зображення тих родів ягід, про які мова в книжечці. І ось вам, читачі, завдання: вклейте ці картинки коло віршиків, у яких розповідається про даний рід ягідок. Але уважайте, не зробіть помилки, бо картинки не підписані! Приємної розваги!

В. Б.

ШКІЛЬНИЙ ЖУРНАЛ У МІННЕАПОЛІСІ

Українська Православна Школа св. Юрія Переможця в Міннеаполісі (Міннесота) видає неперіодично свій шкільний журнал „Дзвінок” під редакцією вчительки цієї школи п-ні М. Кукурузи. У грудні м. р. появилася четверте число цього журналу під гаслом „Діти Шевченкові”. Журнал великого формату, друкований циклостилем, має сорок сторінок, прикрашений світлинами з відкриття пам'ятника Поетові у Вашингтоні та фотами пам'ятників Кобзареві в Вінніпегу й на „Союзівці”, заставками й кінцівками. Авторами статей і описів свята у Вашингтоні є учні школи св. Юрія. В журналі вміщено також вибір „золотих думок” Т. Шевченка. Окрему частину журналу займають описи й спогади дітей з вакацій. Багато місця приділено „вєлячині” (спорт, ігри, філателія, сміховинки, загадки, розваги тощо). Звіт з діяльності школи за 1963/64 навчальний рік замикає це цікаве число журналу.

Чи ваша школа видає також свій учнівський журнал? Присилайте шкільні журнали на адресу „Веселки”!

В. Б.

ПОЯСНЕННЯ ДО РОЗПОВІДІ О. ЗАЛЕСЬКОГО „ПАПІР” НА СТОР. 14-ій

Пояснення-словничок: осока — водяна рослина (sedge, carex, reed); уздовж і впоперек — crosswise; гапчир'я — зношена одежа, шмаття (rags); папирня, фабрика паперу — paper-mill.

ІВАСИК І ЯЗИК

— Івасику, поки вдягнеш черевик, треба витягнути язик, — каже мама.

Ой, Івасику, Івасику, який же ти ще не розумний!

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ ХХVІ: В'ЯЗЕНЬ-ВИЗВОЛЬНИК

CHAPTER XXVI: THE PRISONER-RESCUER

У суміжному наметі сиділи два хлопці, схоплені драгунами за те, що помагали козакам.

In the neighboring tent, two boys were sitting who had been caught by the dragoons for helping the Kozaks.

— Потопе, чи вони нас постріляють? — запитав білявий Денис тремтячим голосом.

“Potap, will they shoot us?” asked the fair-haired Denys in a trembling voice.

— Мовчати! — крикнув вартовий. — Моліться, бо від смерті і сам Хмельницький вас не врятує.

“Silence!” shouted the guard. “You’d better start praying, for even Khmelnytsky won’t be able to save you from death.”

— „Це наші!” — подумав Богдан і міцними, мов залізо, зубами почав гризти мотузок, що зв’язував його руки.

“Those are our boys!” thought Bohdan, and with teeth that were hard as steel he started gnawing on the rope that tied his hands,

Звільнивши руки, Богдан розгорнув пісок долонями, а потім непомітно висунувся попід стіною намета.

Having freed his hands, Bohdan dug a hole under the wall of the tent and crept unnoticeably through it.

Підкрався нечутно, мов тінь, і раптом закрив долонею уста сонного вартового.

Quietly like a shadow Bohdan inched up to the napping guard and firmly planted his hand over the latter’s mouth.

(Продовження буде)

(To be continued)